

Marcin Kolasa

Nabytki Muzeum Historii Kielc w 2015 roku

Studia Muzealno-Historyczne 8, 261-272

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Marcin Kolasa (Muzeum Historii Kielc)

Nabytki Muzeum Historii Kielc w 2015 roku

W 2015 r. Muzeum Historii Kielc pozyskało do zbiorów 381 obiektów, z czego 129 wpisano do Księgi inwentarzowej „Historia”, 24 do Księgi inwentarzowej „Sztuka” oraz 228 do księgi pomocniczej „Materiałowa”.

Do muzeum trafiło kilka znaczących zbiorów i kolekcji. Najokazalszy był przekaz z Zakładu Wyrobów Metalowych SHL S.A. (dawnej Huty „Ludwików”, później Kieleckich Zakładów Wyrobów Metalowych Polmo-SHL), związanych z historią tej największej kieleckiej fabryki. Składa się na niego około stu unikatowych przedmiotów: wyrobów fabryki, dokumentów (oryginałów i kopii) oraz druków. Wśród dokumentów znajduje się m.in. Księga protokołów „Kasy Przezorności Pracowników Umysłowych Huty Ludwików” z lat 1934–1939, folder reklamowy „Schrony” z końca lat trzydziestych XX w., kilka instrukcji obsługi rozmaitych typów pralek wirnikowych, księga zasłużonych dla fabryki z 1968 r., księga jubileuszowa i album na sześćdziesięciolecie fabryki oraz kroniki pamiątkowe z zakładowych kolonii letnich z lat sześćdziesiątych XX w., ponadto dwa skoroszyty oraz dwie teczki, w których znajdują się protokoły z konferencji, rezolucje, zarządzenia, wykazy stanu zatrudnienia, referaty dotyczące zakładu, zapisy pogadanek, dyplomy, podziękowania, odezwy, wycinki gazetowe itp. Wśród przedwojennych wyrobów fabryki znajdują się m.in.: manierka wojskowa, piecyk żeliwny tzw. koza, kuchenki benzynowe i naczynia emaliowane (czajnik, dzbanek), a także produkowane już w okresie powojennym pralki „Frانيا” i „Danusia” oraz naczynia ze stali nierdzewnej (kubek, talerz) dla Marynarki Wojennej. Wśród eksponatów zwraca też uwagę odlane w fabryce żeliwne popiersie prekursora kieleckiego przemysłu Stanisława Staszica. Do zbiorów trafiło też kilkadziesiąt związanych z fabryką okolicznościowych medali, plaket i odznak oraz pamiątkowe puchary i statuetki. Kolekcji dopełnia zbiór siedmiu sztandarów zakładowych z lat 1948–1974. Dochodzi do tego także ponad 4000 negatywów i fotografii z zakładowego archiwum. Znajdują się na nich budynki i wnętrza fabryki, maszyny i wyroby, portrety i reportaże fotograficzne, ukazujące pracowników w czasie pracy oraz dokumentujące rozmaite wydarzenia okolicznościowe, m.in. Święto Metalowca, pochody pierwszomajowe, wizyty oficjeli (E. Gierka, W. Jaruzelskiego), wczasy i wycieczki zakładowe.

Na podstawie decyzji Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do muzeum przekazano 10 przedmiotów pochodzących z wykopalisk w rejonie świętokrzyskim. Są to narzędzia kamienne (lub ich fragmenty), m.in. grot oszczepu, siekierki oraz wióry i odłupki krzemienne. Zasilą one część stałej wystawy muzeum poświęconą pradziejom Kielc i regionu.

Od indywidualnych darczyńców trafiło do muzeum kilka zespołów przedmiotów i dokumentów. W materiałach po Cecylii z Borkowskich Kowalskiej, pielęgniarki, działaczce Polskiego Czerwonego Krzyża, członkini ruchu oporu (Armia Krajowa), więźniarki obozu w Ravensbrück, znajduje się 29 dokumentów. Jest to m.in. życiorys, legitymacja ubezpieczeniowa z Ubezpieczalni Społecznej w Kielcach, legitymacje odznaczeń, m.in. Srebrnego Krzyża Zasługi, Krzyża Oświęcimskiego i Odznak Honorowych PCK I-IV stopnia, świadectwo z ukończenia kursu dla siostr pogotowia sanitarnego PCK, świadectwo z praktyki na oddziale radiologicznym, zaświadczenie o udziale w konspiracji oraz 10 dokumentów związanych z członkostwem w Klubie Ravensbrück, m.in. lista więźniarek, 27 listów z obozu koncentracyjnego w Ravensbrück oraz wykonany w obozie pamiętnik (z wpisami ołówkiem w j. polskim i w j. rosyjskim zawierający imiona i nazwiska oraz miejsca zamieszkania więźniarek). Wśród czternastu fotografii są fotografie portretowe, grupowe (z rodziną lub przyjaciółmi), wykonane na kieleckich ulicach w okresie międzywojennym oraz w gronie uczennic gimnazjum bł. Kingi. Unikatowe jest zdjęcie przedstawiające personel apteki Ubezpieczalni Społecznej w Kielcach, mieszczącej się przy ulicy Kościuszki 11.

Cennym nabytkiem są pamiątki po legioniście Franciszku Smurągu. Składają się nań krzyże, medale i odznaki związane z jego służbą w 2. Pułku Piechoty Legionów, w tym m.in. Krzyż Orderu Wojennego „Virtuti Militari”, Krzyż Niepodległości i Medal Niepodległości, Medal za wojnę 1918–1921 oraz odznaka pamiątkowa II Brygady i odznaka „Za Szczypiorno” oraz dwa orzełki na czapkę: noszone przez członków Związku Strzeleckiego i Związku Legionistów Polskich, ponadto różne druki i zaświadczenia, m.in. o nadaniu Srebrnego Medalu za Odwagę (Tapferkeitsmedaille) I kl., o uszczerbku na zdrowiu odniesionym w czasie służby wojskowej, zawiadomienie o odznaczeniu Krzyżem Niepodległości, książeczka wojskowa i poświadczenie służby. Druga część przedmiotów wiąże się z jego pracą w Ubezpieczalni Społecznej w Kielcach, znajdują się tam też pojedyncze dokumenty związane m.in. z przynależnością do Związku Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej Polskiej.

Rodzina kieleckiego fotografa Feliksa Łacha przekazała stare fotografie i przedmioty z wyposażenia warsztatu ulicznego fotografa. W skład zbioru, datowanego na lata okupacji i okres powojenny, wchodzi 19 szklanych diapozytywów portretowych, sześć fotografii na porcelanie, pięć portretów kolorowanych, tzw. monideł, i osiem odbitek na papierze fotograficznym. Dodatkowo muzeum otrzymało piecyk do wypalania fotografii na porcelanie oraz ręcznie malowane tło fotograficzne z drewnianym stelażem.

Muzeum otrzymało też w darze zbiór dokumentów (ok. 130), fotografii i rysunków związanych z osobą Henryka Czarneckiego, kieleckiego malarza, konserwatora, pedagoga, społecznika i poety. Materiały te dotyczą:

1. Henryka Czarneckiego (świadczenia, zaświadczenia i dokumenty szkolne oraz studenckie, dyplomy nauczycielskie, dokumenty związane z pracą zawodową w charakterze nauczyciela, pracą artystyczną, przyznanymi odznaczeniami, akty notarialne i stanu cywilnego z lat 1903–1972). Interesujące są druki dokumentujące drogę zawodową Henryka Czarneckiego, m.in. zaświadczenia z okresu studiów w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, wystawione przez ówczesnych profesorów Teodora Axentowicza i Józefa Pankiewicza, oraz druki poświadczające pracę nauczycielską w kieleckich szkołach (Państwowym Męskim Seminarium Nauczycielskim, Gimnazjum Żeńskim Emilii Znojkwiczowej, Państwowym Gimnazjum Żeńskim im. Błogosławionej Kingi, Państwowym Gimnazjum Męskim im. M. Reja i w Państwowym Gimnazjum Męskim im. St. Żeromskiego, w okresie okupacji w szkole rzemieślniczej, a po 1945 r. jako nauczyciela i dyrektora Wojewódzkiej Szkoły Rzemiosł Artystycznych, ob. Zespołu Państwowych Szkół Plastycznych im. J. Szermentowskiego).

Z pracy Henryka Czarneckiego jako konserwatora przy renowacji obrazów, polichromii i fresków w kościołach regionu zachowały się referencje od proboszczów parafii w Jędrzejowie i Niegardowie, zaświadczone o solidności i talencie artysty.

Wśród dokumentów, druków, rękopisów, listów jest też 28 zeszytów zapisanych gęsto poezją. Oprócz tego wiele pojedynczych kartek. W zeszytach obok poezji, fraszek, rymowanek i bajek pisanych przez Henryka Czarneckiego są też wypisy z prac rozmaitych autorów poetów, pisarzy, historyków, jak choćby z Mickiewicza, Horacego, czy Kajetana Koźmiana. Prawdopodobnie część tych brulionów mogła należeć do któregoś z rodziców lub starszego rodzeństwa Henryka, na co może wskazywać data 1875 r. na jednym z nich (więc 14 lat przed urodzeniem Henryka) oraz różne charaktery pisma, którym zapisane są wiersze.

2. Heleny Zofii Malinowskiej, drugiej żony Czarneckiego (świadczenia i zaświadczenia szkolne oraz studenckie, dyplomy nauczycielskie, materiały dotyczące kariery naukowej, umowy o pracę i zaświadczenia zawodowe, życiorys, akty urodzenia i chrztu z lat 1913–1952); 3. Córki Wandy Czarneckiej (świadczenia szkolne, dyplom ze studiów i legitymacja studencka, świadectwo urodzenia i chrztu, dokumenty związane z pracą zawodową, pamiętnik, akty darowizny prac Henryka Czarneckiego oraz podziękowania z Muzeum Narodowego w Kielcach i Biura Wystaw Artystycznych).

4. Dokumenty związane z rodzeństwem Henryka Czarneckiego, świadectwo szkolne Władysława Czarneckiego (brat) z 1894 r.; potwierdzenie podróży z Kielc do Krakowa wystawione na Antoninę Czarnecką (siostra) z 1917 r.,

5. Regestr wyprawy ślubnej Władysławy Mazurkiewicz (matka) z 1870 r.

Największą część daru stanowi korespondencja rodziny Czarneckich, licząca w sumie 265 rękopisów, w tym: 193 listów, 71 kart pocztowych, 1 fot. z dedykacją. Na części listów znajdują się suche stemple w postaci ozdobnych znaków graficznych. W tym

licznym zbiorze epistolograficznym przeważają listy dotyczące spraw rodzinnych, stanu zdrowia poszczególnych członków rodziny, zawierające relacje z pobierania nauk przez dzieci lub wiadomości gospodarskie z majątku w Falniowie, który dzierżawił ojciec Henryka.

Interesujący jest zbiór fotografii rodzinnych Czarneckich. Znajdują się w nim m.in. dwa albumy fotograficzne. Jeden należał do Wandy Czarneckiej, córki artysty, i zawiera 43 fotografie z lat trzydziestych XX w., głównie z Kielc i Warszawy. Są wśród nich fotografie z lat szkolnych, z wycieczek, wczasów oraz portrety członków rodziny Czarneckich i ich znajomych. Drugi album był własnością żony malarza Heleny Czarneckiej (z d. Malinowskiej). Jest to szczególny rodzaj albumu, ma bowiem charakter pamiątki z okresu nauczania w Gimnazjum Żeńskim Stowarzyszenia Szkolnego pw. św. Zofii w Warszawie, gdzie Helena (wówczas Malinowska) wykładała, a uczennicą była Wanda Czarnecka. Dodatkowo zbiór zawiera 75 pojedynczych fotografii, wśród których znajdują się fotografie portretowe, legitymacyjne i okolicznościowe. Warto tu wymienić grupową fotografię rodzinną rodziny Czarneckich, wykonaną na początku XX w.: wokół siedzących w centrum nestorów rodu – Feliksa Czarneckiego herbu Łodzia i Władysławy z Pobóg-Mazurkiewiczów – stoi liczne potomstwo, córki i synowie, w tym młody Henryk. Czarnecki należał do kieleckiego oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. W zbiorze zachowała się fotografia z wycieczki kieleckiego Towarzystwa Krajoznawczego na Św. Krzyż 28 kwietnia 1914 r., na której widnieje grupa kieleckich krajoznawców w czasie odpoczynku na skałach (m.in. Edmund Massalski, Leon Wilkoński, Stanisław Makarewicz). Działalność konserwatorską Czarneckiego dokumentują unikatowe fotografie z prac przy renowacji Pałacu Biskupów Krakowskich w Kielcach w latach trzydziestych XX w. Na jednej widać ekipę konserwatorską w czasie prac w Sali Portretowej, na kolejnych widnieją fragmenty fryzu podstropowego z legendą o św. Emeryku z Pierwszego Pokoju Biskupiego oraz fragment dekoracji fryzu podstropowego „Nike Legionów” z Pierwszego Pokoju Biskupiego. Jest też kilka fotografii z Kielc międzywojennych, np. widok na ulicę Sienkiewicza w kierunku wschodnim z hotelem i restauracją „Versal”, przed którym widoczna jest stojąca na chodniku reklama Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej w kształcie pocisku, są też zdjęcia basenu na Stadionie oraz unikatowa fotografia twórców kieleckich szopek noworocznych, prawdopodobnie z przedstawienia z 1928/1929 r. Artyści (m.in. Henryk Czarnecki) pozują z kukielkami przedstawiającymi znane wówczas w Kielcach postacie, m.in. prezydenta miasta Pawła Gettla, przewodniczącego Rady Miejskiej Edmunda Massalskiego, dyrektora teatru Antoniego Olędzkiego i Witolda Kamińskiego, założyciela Związku Śpiewaczego województwa kieleckiego.

Poza zdjęciami wymienionymi wcześniej zbiory fotograficzne muzeum wzbogaciło dziewięć fotografii związanych z kielczaninem Aleksandrem Siwkiem. Większość dotyczy jego działalności w związku kolejarskim w latach międzywojennych. Wśród nich znajduje się fotografia Zarządu Filii Związku Kolejarzy Zjednoczenia Zawodowego Polskiego w Kielcach, grupowa fotografia członków Zjednoczenia Kolejow-

ców Polskich wykonana przed Domem Wychowania Fizycznego i Przystosowania Wojskowego oraz zdjęcia z różnych uroczystości w Kielcach, Warszawie i Krakowie. Oprócz tego do zbiorów trafiło kilka fotografii Józefa Siwka (brata Aleksandra), harcerza, więźnia obozu w Auschwitz.

Osobną grupę stanowią fotografie portretowe wykonane w kieleckich zakładach fotograficznych: Jana Ziemińskiego, Stanisława Saneckiego, Adama Badziana, Koplą Gringrasa („Moderne”) i Mieczysława Goldfarba („Rembrandt”). Pozyskano też pamiątkowe tableau absolwentów Seminarium Duchownego w Kielcach z 1932 r., wykonane w zakładzie fotograficznym Stefanii Bonikowskiej, a także fotografię grona pedagogicznego i uczniów gimnazjum im. S. Żeromskiego w Kielcach z lat trzydziestych XX w. oraz fotografię z uroczystego poczęstunku w czasie wizyty prezydenta Ignacego Mościckiego w koszarach 2. PAL Leg. w Kielcach w 1933 r.

Muzeum zakupiło album pamiątkowy Rejonowej Komendy Uzuppełnień w Kielcach z 1945 r., zawierający ponad 130 fotografii (m.in. remont, poświęcenie budynku i sztandaru przy ul. Wesolej oraz widoki Kielc).

Zbiory wzbogaciły się też o kilkadziesiąt pojedynczych eksponatów, dokumentujących życie kulturalne, społeczno-polityczne i gospodarcze Kielc. Wśród nich do najbardziej wartościowych należą dwa druki związane z wizytą Marszałka Józefa Piłsudskiego w Kielcach w 1926 r. z okazji V Zjazdu Legionistów Polskich: karta uczestnictwa w Zjeździe Legionistów oraz bilet wejściowy na odczyt Marszałka Józefa Piłsudskiego przy ul. Staszica. Do zbiorów trafiła też pocztówka-cegiełka na budowę szpitala dla dzieci im. dr. Buszkowskiego w Kielcach oraz ulotka reklamowa z zakładu fotograficznego Adama Badziana w Kielcach.

Muzeum pozyskało też interesujące varia: metalową tabliczkę z budynku przy ulicy Chęcińskiej 11 z 1938 r., poświadczającą ubezpieczenie nieruchomości od pożaru w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, marmurową tablicę pamiątkową ze Szkoły Podstawowej nr 24 z 1967 r., tłok pieczętny należący do Józefa Gierowskiego, przedwojennego dyrektora Szpitala św. Aleksandra i prezesa PCK w Kielcach, wagę dwuszalkową z kieleckiej Fabryki Wag Aleksandra Czerwieńca z 1932 r. oraz dwuszalkową żeliwną wagę z pocz. XX w., a także z pudełko firmowe Księgarni Polskiej Józefa Ungra. Ponadto do zbiorów przyjęto tablicę informacyjną „Plac Marszałka Piłsudskiego” z kieleckiego Rynku z lat trzydziestych XX w. i tablicę adresową elewacyjną z napisem „Kornstraße” (z okupacyjną nazwą dzisiejszej ulicy Żytniej). Poza tym muzeum otrzymało kilka przedmiotów codziennego użytku: młynek kuchenny, tasak, puszkę na herbatę, kubek z nadrukiem PSS „Społem”.

Jako dary trafiły do muzeum: talerze okolicznościowe – z napisem „30 lat Miastoprojektu Kielce 1949–1979” oraz pamiątkowy Kieleckiego Wydawnictwa Prasowego RSW „Prasa-Książka-Ruch”, wykonane przez Fabrykę Porcelany i Wyrobów Ceramicznych w Ćmielowie, 7 butelek szklanych z Fabryki Wódek i Likierów „Etyl” i z wytwórni Edwarda Karscha oraz cztery drewniane lalki wyprodukowane w latach siedemdziesiątych XX w. w kieleckiej Spółdzielni Pracy Przemysłu Zabawkarskiego

„Gromada”. Noszą one stroje: sportowca, świętokrzyski strój ludowy, krakowiaka i członka Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej.

Muzeum otrzymało też w darze grupę proporczyków i przypinek: „NSZZ Solidarność Region Świętokrzyski” wraz z tabliczką informacyjną „Komisji Zakładowej NSZZ Solidarność ZW Społem”, a także 27 proporczyków okolicznościowych, m.in. z Zakładów Urządzeń Chemicznych i Armatury Przemysłowej „Chemar”, Fabryki Maszyn Pralniczych „Prama”, Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Turystycznego „Łysogóry”, Wojewódzkiej Komendy Milicji Obywatelskiej i z VI Etapu 29. Wyścigu Pokoju.

Przed kilku laty do Muzeum Historii Kielc trafiły elementy z amerykańskiego samolotu bombowego Boeing B-17 G „Flying Fortress” („Latająca Forteca”), który 15 marca 1945 r. lądował awaryjnie w miejscowości Zgórsko pod Kielcami. W 2015 r. do zbiorów trafił, pochodzący także z tego samolotu, bezodpryskowy aluminiowy zbiornik tlenu. W samolocie B-17 G znajdowało 13 takich zbiorników, zasilających instalację, która umożliwiała załodze oddychanie podczas lotów na dużych wysokościach, rozmieszczonych na ścianach i pod podłogą kabiny pilotów oraz pod podłogą przedziału radiowego¹.

Muzealną kolekcję sztuki powiększyły prace Henryka Papierniaka – osiem rysunków tuszem z cyklu „Kielce – szklane domy” z 1974 r., przedstawiające m.in. Wzgórze Zamkowe, zalew w Kielcach, willę Hueta, Kadzielnę, Rynek, oraz linoryt tegoż artysty *Podwórko* z 1970 r. Muzeum otrzymało w darze pięć akwareli Adama Królikowskiego: *Motyw z Hły* (1935 r.), *Janowiec nad Wisłą* (1936 r.), *Z portu węglowego w Gdyni* (1937 r.), *Molo w Sopotach* (1946 r.) i jedna bez tytułu. Królikowski, trochę zapomniany dziś artysta, urodził się w Kielcach 6 września 1903 r., w 1934 r. ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Warszawie. W latach trzydziestych kilkakrotnie wystawiał swe prace dla kieleckiej publiczności. Pochlebne recenzje z tych ekspozycji pisała „Gazeta Kielecka”. Był aktywnym działaczem Towarzystwa Miłośników Sztuki.

Muzeum zakupiło obraz olejny Stanisława Praussa *Wrzesień 1939 roku*. Do zbiorów trafiła też akwarela Marka Sabata *Katedra* oraz linoryt kolorowany *Po wojnie* Kazimierza Grodzkiego. Wśród pamiątek po Henryku Czarneckim znalazł się „Pejzaż” (olej na tekturze) ukazujący górski krajobraz, a także szkic do obrazu Chrystus Król oraz niewielki szkicownik, rodzaj malarskiego notatnika, w którym malarz zamieszczał rozmaite motywy, głównie typy ludzkie, scenki rodzajowe i studia szczegółów anatomicznych. W muzeum znalazła się też widokówka malowana na szkle przedstawiająca Karczówkę o wschodzie słońca datowana na 1915 r. Zbiory biblioteczne powiększyły się o 143 druki zwarte, 65 numerów czasopism, 30 katalogów muzealnych i 10 dokumentów życia społecznego.

¹ K. Otwinowski, *Białe gwiazdy nad Kielcami. Elementy amerykańskiego bombowca Boeing B-17 G ze Zgórska w Muzeum Historii Kielc*, „Studia Muzealno-Historyczne” 2011, t. 3, s. 309–323.

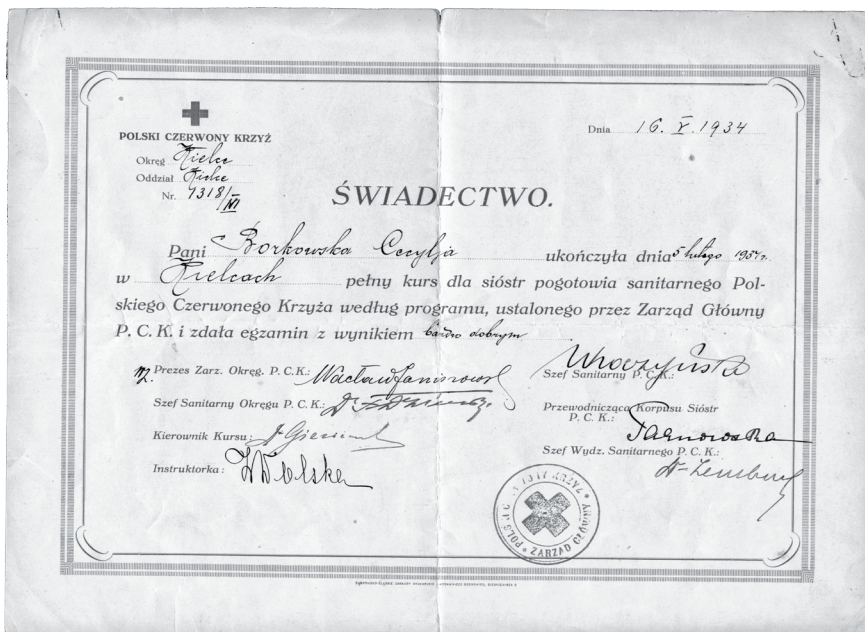
Kubek ze stali nierdzewnej dla Marynarki Wojennej produkowany w Kieleckich Zakładach Wyróbów Metalowych SHL, 1957 r.

„Schrony” – folder reklamowy Huty „Ludwików”, przed 1939 r.

Fotografia z archiwum zakładowego Huty „Ludwików”

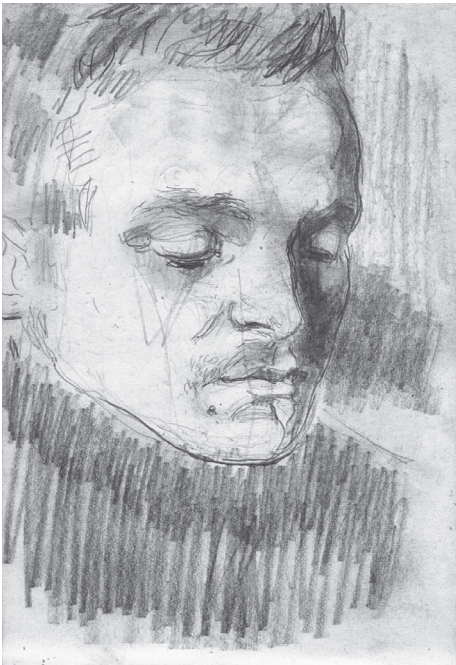
Świadectwo Cecylii Borkowskiej ukończenia kursu dla sióstr pogotowia sanitarnego PCK, 1934 r.

Legitymacja Kawalera Krzyża Srebrnego „Virtuti Militari” szer. Franciszka Smuraga z 2. PP Leg., 1933 r.

Ekipa konserwatorska w czasie prac w Sali Portretowej Pałacu Biskupów Krakowskich w Kielcach, na pierwszym planie siedzą Henryk Czarnecki i Helena Malinowska, lata 30. XX w.

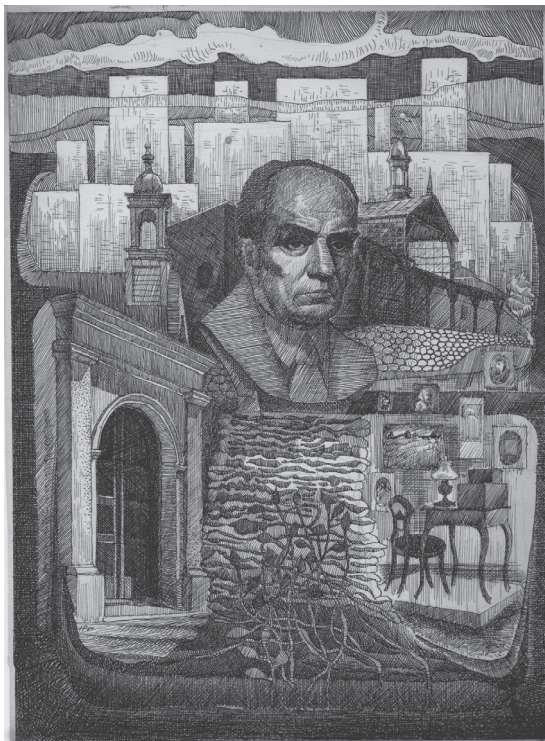
Karta ze szkicownika Henryka Czarneckiego, I ćw. XX w.

Karta uczestnictwa w V Ogólnym Zjeździe Legionistów Polskich w Kielcach, 1926 r.

Butelka z Browaru parowego i fabryki wódek i likierów Edwarda Karscha, przed 1939 r.

„Wzgórze Zamkowe” – rysunek tu-
szem Henryka Papierniaka, 1974 r.

„Motyw z Iłży”, akwarela Adama Królikowskiego, 1935 r.

Marcin Kolasa (Kielce History Museum) **Acquisitions of the Kielce History Museum in 2015**

In 2015, the Kielce History Museum acquired 381 objects for its collection, of which 129 were entered in the Inventory Book of "History", 24 in the Inventory Book of "Art" and 228 in the Auxiliary Inventory Book of "Materials". Library resources increased by 248 inventory items.

Several significant collections were acquired by the Museum. The most impressive gift was handed over by Huta Ludwików SA (Ludwików Steelworks) – a collection of about a hundred unique items manufactured by the plant, documents and printed materials as well as more than four thousand negatives and photographs from the company archives.

Following the decision of the Świętokrzyskie Regional Conservator a collection of objects from excavations carried out in the Świętokrzyskie region was added to the Museum's collections.

Thanks to private donors the museum exhibits now include: a collection of objects which belonged to Cecilia Borkowska Kowalska, a nurse, Polish Red Cross activist, member of the resistance movement (the Home Army), Ravensbruck camp prisoner; a collection of memorabilia belonging to a legionary Franciszek Smurąg; photographs and objects from the workshop of a street photographer Feliks Łach; a collection of documents, letters, photographs, and drawings related to Henryk Czarnecki, a Kielce painter, conservator, educator, social activist and poet.

Other new exhibits of the Museum collections include: a metal plate from a building situated at 11 Chęcińska Street certifying the property insurance against fire from the General Social Insurance Institution of 1938, a marble plaque from the Primary School No. 24 of 1967, a seal belonging to Józef Gierowski, a pre-war director of the St. Alexander Hospital in Kielce and president of the Red Cross in Kielce, a twin-pan balance from the Kielce Scales Factory of Aleksander Czerwieniec (1932) and a twin-pan and cast iron balance from the beginning of the 20th century as well as a company box of the Polish Bookshop of Józef Unger. In addition, the Museum acquired an information board of "Marshal Pilsudski Square" from the Kielce Market dating back to the 1930s and an address sign with the inscription "Kornstraße" (a former name of today's Żytnia street). The collection dedicated to the pre-war industry in Kielce now includes additional 7 glass bottles of the Vodka and Liquor Factory "Etyl" and the Edward Karch factory.

New paintings of Henryk Papierniak, Adam Królikowski, Stanisław Prauss, Kazimierz Grodziski and Henryk Czarnecki were acquired to the Museum's art collection.

The library collections increased by 143 non-serial publications, 65 numbers of magazines, 30 museum catalogues and 10 documents of social life.

Keywords: museum studies, museum collections, Kielce